

moderne meningen onder de orthopeden, maar bespreekt nauwelijks waar deze meningen op gebaseerd zijn. Dit leerboek is vooral geschikt om zich te oriënteren over wat een orthopeed kan. Het is niet geschikt om snel een idee te krijgen waar een huisarts in de spreekkamer mee te maken krijgt, maar wel om de brieven van orthopeden te begrijpen. Het hoofdstuk over lichamelijk onderzoek is zeer geschikt voor de huisarts in opleiding.

A. Faas

Amsterdamse cohortstudies

Wolthers KC, De Roda Husman AM. *The Amsterdam Cohort studies on hiv infection and aids. A summary of the results 1996-2000.* Amsterdam, 2001. ISBN 90-9015506-6

Dit boekje geeft kort de belangrijkste resultaten weer van de Amsterdamse cohortstudies (ACS). De ACS zijn in 1984 van start gegaan. Het betreft diverse longitudinale, prospectieve HIV-onderzoeken onder homoseksuele mannen en druggebruikers. De onderzoeken zijn een gezamenlijke inspanning van de GG&GD, het CLB en diverse afdelingen van de Universiteit van Amsterdam.

De onderzoeken hebben wereldwijde faam gekregen voor het inzicht dat erdoor ontwikkeld is in prevalentie, incidentie, risicofactoren, natuurlijk beloop en effecten van interventie. Vijfentwintighonderd mannen en vrouwen werden gevolgd; zij werden elke 3-6 maanden gezien. Relevante klinische, epidemiologische, sociaal-wetenschappelijke, virologische en immunologische parameters zijn protocollair vastgelegd.

Onder homoseksuele mannen nam de incidentie gestaag af van 6% in 1985 tot rond de 1% de laatste jaren (berekend als aantal seroconverteerders per 100 persoonsjaren follow-up). Niettemin wordt sinds 1998 weer een toename van anale gonorrhoe en syfilis gerapporteerd op de Amsterdams soa-polikliniek, wat wijst op een toename van onveilig seksueel gedrag.

Onder druggebruikers werd een incidentiedaling geconstateerd van ruim 8% in 1986 naar 1-2% na 1990. Onder jonge 'nieuwe' gebruikers was de HIV-1-prevalentie niettemin opvallend hoog: 24%.

Het klinisch beloop van de HIV-infectie blijkt individueel erg wisselend. Dit beloop wordt bepaald door kenmerken van het virus (geno- en fenotype) en de gastheer/vrouw. Een lijst met 208 ACS-publicaties is toegevoegd en kan worden opgevraagd. De nadruk hiervan ligt overigens sterk op de virologie/immunologie en heeft voor de praktiserend huisarts beperkte waarde.

Jan van Bergen

Kleine kwalen in de huisartspraktijk

Eekhof JAH, Knuistingh Neven A, Verheij ThJM, redactie. *Kleine kwalen in de huisartspraktijk.* Maarssen: Elsevier gezondheidszorg, 2001. 370 pagina's, € 36,50. ISBN 90-352-2412-4

Het boek *Kleine Kwalen in de Huisartsenpraktijk* beleeft inmiddels zijn vierde druk. Het is in eerste instantie ontstaan om een leemte in de medische literatuur op te vullen. Er bestond geen handboek voor kleine kwalen in de huisartsenpraktijk. Het boek omvat 118 hoofdstukken, naar evenzoveel kwalen. Elk hoofdstuk is op dezelfde wijze overzichtelijk opgebouwd: definitie, etiologie, 'waarmee komt de patiënt', epidemiologie, anamnese, onderzoek, beleid en preventie/voorlichting. De hoofdstukken 32 tot en met 118 betreffen kwalen van hoofd tot voeten, de kwalen in hoofdstukken 1-31 hebben een meer algemeen karakter. Voor deze nieuwe druk hebben de 71 medewerkers opnieuw literatuuronderzoek gedaan om de eventuele voortgang in inzichten ten aanzien van de kleine kwaal te kunnen presenteren. Hier en daar slipt er dan toch een advies door dat niet gangbaar meer is: bijvoorbeeld ten aanzien van diachylongebruik bij steenpuisten. In (nota bene) het notenapparaat van de NHG-Standaard Bacteriële huidinfecties (1998) wordt onderbouwd

waarom diachylon niet meer gebruikt zou moeten worden.

Het boek is primair bedoeld voor huisartsen en huisartsen in opleiding. Een nieuw streven is het boek ook toegankelijk te maken voor de belangstellende 'leken' én patiënten. Daartoe heeft men vrij systematisch de medische termen in de titel van ieder hoofdstuk vertaald. Dit vertalen is niet consequent doorgevoerd. Hierdoor ontstaan teksten die minder of meer gelardeerd zijn met medische terminologie. Het boek verdient in de boekenkast (vooralsnog) geen plaats naast *Jip en Janneke*. Iedere huisarts zal in de loop van de tijd zijn eigen repertoire aan oplossingen voor minder ernstige, maar voor de patiënt soms lastige ongemakken ontwikkelen. Voor diegene die al langer het vak uitoefent, kan het nuttig zijn dit boek eens in te zien om te lezen hoe *evidenced* zijn eigen op ervaring of gewoonte geschoolde benadering van bepaalde kleine kwalen is. Voor de HAI/O kan dit boek zeker in het begin van de opleiding een soort baken zijn. Het bespaart een hoop zoekwerk. Het levert zelfs tijdens en tussen de spreekuren door, genoeg handvatten om direct verder te kunnen. De kritische noot kraakt u achteraf met uw opleider!

S. Engelsbel

Wat is gezondheid?

Rijke Rudy. *Op zoek naar gezondheid.* Rotterdam: Lemniscaat, 2001. 178 pagina's, € 17,95, ISBN 90-5637-390-0

In dit verrassende boek staat de vraag centraal wat gezondheid nu eigenlijk is. De schrijver, Rudy Rijke, arts en gepromoveerd op het gebied van de celbiologie, heeft zich vanaf 1978 gericht op deze vraag door onderzoek te doen naar de individuele ervaringen bij ziekte en gezondheid. De lezer wordt aan de hand van een aantal onderwerpen zoals kanker, hart- en vaatziekten, burnout en het chronisch-vermoeidheidssyndroom meegenomen op zijn zoektocht. Hij schetst zijn ervaringen bij de begeleiding van mensen

met deze, soms ernstige, klachten en ziekten. Daarnaast beschrijft hij aan de hand van grondig literatuuronderzoek verschillende benaderingen van ziekte en gezondheid en gaat hij zo op een meer theoretisch niveau op zoek naar wat gezondheid is.

Zijn conclusie is dat gezondheid niet per definitie de afwezigheid van ziekten of klachten is, maar de aanwezigheid van vitaliteit. Hierbij spelen innerlijke erva-

ringen van mensen en de processen die zij doormaken een belangrijke rol, evenals de mate waarin eenieder zelf verantwoordelijkheid wil en kan nemen voor zijn of haar eigen leven en gezondheid.

Gedurende zijn onderzoek ontwikkelt hij een aantal modellen waarin hij deze processen beschrijft. Tot slot doet hij aanbevelingen voor de begeleiding van patiënten en voor verder onderzoek, gericht op gezondheidsbevordering.

Het is een makkelijk leesbaar boek met diepgang en dat is geen alledaagse combinatie. Kortom, een interessant boek voor iedereen die geprikkeld wil worden om stil te staan bij denkbeelden en ideeën over gezondheid en wat dit betekent voor de manier waarop wij nu gezondheidszorg bedrijven.

Willemien Avenarius

Proefschriften

Ontvangen proefschriften

The small epidemiologic transition. On infant survival and childhood handicap in low-mortality countries

328 pagina's. ISBN 90-5170-554-9

Promotie: 13 september 2001,

Rijksuniversiteit Groningen

Promovendus: Willem J. van der Veen (1968)

Promotoren: prof.dr.ir. F.J. Willekens, prof.dr. S.P. Verloove-Vanhorick

Epidemiology of gastroenteritis in The Netherlands

175 pagina's. ISBN 90-6464-098-x

Promotie: 8 februari 2002, Universiteit van Amsterdam

Promovendus: Mathilde A.S. de Wit (1970)

Promotor: prof.dr. R.A. Coutinho

Copromotoren: dr. Y.T.H.P. van Duijnhoven, dr. M.P.G. Koopmans

Curative or palliative treatment of pneumonia in psychogeriatric nursing home patients: development and evaluation of a guideline, decision-making, and disease course

200 pagina's. ISBN 90-5669-059-0

Promotie: 20 maart 2002, Vrije Universiteit Amsterdam

Promovendus: Jenny Th. van der Steen-van Kampen

Promotoren: prof.dr. G. van der Wal, prof.dr. M.W. Ribbe

Copromotor: dr. M.E. Ooms

Management of patients at high cardiovascular risk. Quality improvement in general practice

152 pagina's. ISBN 90-76316-14-7

Promotie: 10 april 2002, Katholieke Universiteit Nijmegen

Promovendus: Bernard D. Frijling (1954)

Promotor: prof.dr. R.P.T.M. Grol, prof.dr. A. Prins

Copromotor: dr. M.E.J.L. Hulscher

Improving the quality of cardiovascular preventive care in general practice

149 pagina's. ISBN 90-74494-13-7

Promotie: 27 maart 2002, Erasmus

Universiteit Rotterdam

Promovendus: Claudia M. Lobo (1967)

Promotoren: prof.dr. A. Prins, prof.dr. R.P.T.M. Grol

Copromotor: dr. J.C. van der Wouden